

Силабус курсу

Фінансування проєктів сталого розвитку

Ступінь вищої освіти – магістр

Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-наукова програма «Публічні фінанси»

Рік навчання: 1

Семестр: 2

Кількість кредитів: 5. Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПП

д.е.н., проф. Горин Володимир Петрович

Контактна
інформація

v.horyn@wunu.edu.ua +38-097-942-07-13

Опис дисципліни

В умовах ринкових відносин важливою умовою розвитку економіки є забезпеченість економічних агентів необхідним обсягом фінансових ресурсів. Зважаючи на перманентний дефіцит бюджетних ресурсів, ускладнення умов функціонування корпоративного сектору економіки питання ефективного використання обмежених коштів через використання прогресивних управлінських технологій має першочергове значення. У сфері публічного управління та в корпоративному секторі зростає затребуваність у фахівців, що володіють азами застосування проєктного підходу до вирішення завдань розвитку, знаннями і навиками із залучення фінансових ресурсів з різних джерел для фінансування інвестиційних проєктів, узгодження цих проєктів із стратегічними пріоритетами розвитку на усіх рівнях публічного та корпоративного управління. Від професійних якостей цих фахівців залежить ефективність залучення ресурсів для втілення інвестиційних проєктів розвитку територіальних громад, суб'єктів господарювання корпоративного сектору, а отже, можливість їх реалізації на практиці.

Метою викладання дисципліни «Фінансування проєктів сталого розвитку» є формування теоретичних знань та набуття практичних навичок застосування проєктного підходу при фінансуванні проєктів сталого розвитку в корпоративному та публічному секторі економіки. Вивчення дисципліни сприятиме формуванню у студентів знань та навиків пошуку фінансових ресурсів для реалізації проєктів розвитку, розуміння загальних принципів підготовки проєктів на отримання фінансування, вибору найбільш прийнятних форм та методів залучення фінансування, співпраці з донорами, управління фінансуванням та оцінювання ризиків у процесі реалізації проєктів сталого розвитку.

Предмет дисципліни – теоретичні засади та практичні аспекти застосування проєктного підходу при фінансуванні проєктів сталого розвитку в публічному секторі економіки. Вона покликана розвинути і збагатити положення навчальних дисциплін «Менеджмент», «Мікроекономіка», «Фінанси», «Податкова система» підготовки бакалаврів.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4/1	Науково-теоретичні основи проєктного підходу у фінансуванні сталого розвитку	Знання про основні засади та можливості застосування проєктного підходу у фінансуванні сталого розвитку. Знання щодо видів та принципів проєктного фінансування. Розуміння змісту та специфіки проєктів сталого розвитку, сфер їх реалізації.	тести, питання
4/1	Інституційне забезпечення фінансування проєктів сталого розвитку: глобальний, загальнодержавний та регіональний вимір	Володіння нормативною базою та знання організаційного забезпечення застосування проєктного підходу при реалізації проєктів сталого розвитку. Організаційні аспекти участі фінансових установ, МФО у фінансуванні проєктів сталого розвитку. Розуміння механізму функціонування ДФРР, особливості розподілу коштів на реалізацію проєктів у розрізі регіонів	тести, питання
4/2	Науково-методичні підходи до вибору джерел фінансування проєктів сталого розвитку	Знання щодо джерел залучення й використання фінансових ресурсів для реалізації проєктів розвитку. Володіння навичками пошуку фінансування проєктів сталого розвитку. Розуміння особливостей фінансування проєктів розвитку за програмами міжнародної технічної допомоги, із залученням ресурсів МФО, боргових інструментів	тести, питання
4/2	Науково-методичне забезпечення інструментарію фінансування проєктів сталого розвитку. Регіональні програми фінансування проєктів	Знання щодо інструментів фінансування проєктів розвитку. Розуміння специфіки та інструментів кредитування проєктів розвитку, використання лізингу, ендавменту, краудфандингу, концесії при фінансуванні проєктів розвитку. Розуміння місця регіональних програм та міжмуніципального співробітництва у фінансуванні проєктів сталого розвитку. Розуміння особливостей фінансування проєктів розвитку з використанням ЕСКО, зелених облігацій. Знання особливостей фінансування проєктів розвитку за рахунок субвенцій	тести, питання
4/2	Ініціювання та передінвестиційні дослідження проєктів сталого розвитку	Навички оцінювання суспільних проблем та потреб для розробки проєктів сталого розвитку, пошуку шляхів вирішення проблем. Розуміння зв'язку між публічною політикою, стратегічним плануванням та фінансуванням проєктів сталого розвитку. Розуміння порядку	тести, практичні завдання

		розробки проектно-кошторисної документації, техніко-економічного обґрунтування проектів розвитку. Навики опису життєвого циклу проекту, оцінювання стейкхолдерів; вміння оцінити екзо- та ендегенні чинники проекту.	
4/2	Методичні засади розробки проектів сталого розвитку	Знання практичних аспектів розробки проекту розвитку. Навики визначення мети та завдань проекту розвитку, застосування методів SMART-аналізу, «дерева проблем-дерева цілей», WBS та діаграми Гантта для функціонального та часового планування проекту розвитку. Розуміння алгоритму пошуку джерел фінансування проектів, оцінювання грантових конкурсів; навички складання бюджету проекту, підготовки проектної заявки на залучення фінансування.	тести, практичні завдання
4/2	Управління фінансуванням проектів сталого розвитку в процесі їх реалізації	Розуміння змісту управління проектом розвитку в процесі реалізації проекту розвитку. Володіння навичками організації управління виконанням проекту, формування проектної команди, розподілу функцій та відповідальності.	тести, практичні завдання
4/2	Управління ризиками проектів сталого розвитку та оцінювання ефективності їх фінансування	Навики визначення ризиків реалізації проекту сталого розвитку, методів їх зниження. Розуміння напрямів та способів забезпечення сталості проекту розвитку. Навики застосування методичного інструментарію для оцінювання ефективності проектів розвитку	тести, практичні завдання
32/14			

Рекомендовані джерела інформації

1. Buys M., du Plessis P., Mestry R. The resourcefulness of school governing bodies in fundraising: Implications for the provision of quality education. *South African Journal of Education*. 2020. Vol. 40. No 4. URL: <https://www.ajol.info/index.php/saje/article/view/204970>
2. Core Principles of Fundraising for Matt Talbot Community Trust. URL: <http://www.matttalbot.org/wpcontent/uploads/2017/11/CorePrinciplesofFundraisingforMattTalbotCommunityTrust.pdf>.
3. Davis M., Cartwright L. *Financing for Society: Assessing the Suitability of Crowdfunding for the Public Sector*. Report. Leeds, UK: University of Leeds, 2019. URL: <https://eprints.whiterose.ac.uk/145481/1/Financing%20For%20Society%20-%20DAVIS%20Report%20v.final%20%28small%29.pdf>
4. Digital and Mobile Fundraising. URL:

- <https://knowhownonprofit.org/funding/fundraising/individual-giving/digital-fundraising>.
5. Doucette J. Crowdfunding for Public Goods and Philanthropy. URL: <https://medium.com/the-digital-civil-society-lab/crowdfunding-for-public-goods-and-philanthropy-c7c7c5976898>
  6. Filo K., Fechner D., Inoue Yu. Charity sport event participants and fundraising: An examination of constraints and negotiation strategies. *Sport Management Review*. 2020. Vol. 23. Issue 3. pp. 387-400.
  7. Good R. M., Nelson K. L. With a little help from our friends: private fundraising and public schools in Philadelphia. *Journal of Education Policy*. 2021. Vol. 36. Issue 4. pp. 480-503
  8. Hart J. Online vs. Offline Fundraising. URL: <https://www.slideshare.net/LightedCandle/online-vs-offline-fundraising>.
  9. Hartmann F., Grottolo G., Wang X., Lunesu M. I. Alternative Fundraising: Success Factors for Blockchain-Based vs. Conventional Crowdfunding. *2019 IEEE International Workshop on Blockchain Oriented Software Engineering (IWBOSE)*, 2019, pp. 38-43. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/8666515>
  10. Hong S., Ryu J. Crowdfunding public projects: Collaborative governance for achieving citizen co-funding of public goods. *Government Information Quarterly*. 2019. Vol. 36. Issue 1. pp. 145-153. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JPBAFM-12-2019-0179/full/html>
  11. Jepson T. Innovative Online Fundraising Ideas for Nonprofits & Charities. URL: <https://www.causevox.com/blog/online-fundraising-ideas-nonprofits-charities/>.
  12. Kim M., Mason D. P. Government funding and fundraising: an online experiment of non-profit leader preferences and personality. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*. 2020. Vol. 32. No 4. pp. 605-622.
  13. Li Yu-M., Wu J. D., Hsieh Ch. Yu., Liou J. H. A social fundraising mechanism for charity crowdfunding. *Decision Support Systems*. 2020. Vol. 129. pp. 113-170.
  14. MacQuillin I., Sargeant A. Fundraising Ethics: A Rights-Balancing Approach. *Journal of Business Ethics*. 2019. Vol. 160. pp. 239-250. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-018-3872-8>
  15. Mancera R. T., Perdosa C. d H., Maldonado C. J., Sanchez P. I. Public Relations and the Fundraising professional in the Cultural Heritage Industry: a study of Spain and Mexico. *Revista internacional de relaciones publicas*. 2021. No 21. Vol. XI. pp. 27-48. URL: <http://revistarelacionespublicas.uma.es/index.php/revrrpp/article/view/698/407>
  16. Offline Vs Online Fundraising – Which Option Is Better? URL: <https://news.leetchi.com/offline-vs-online-fundraising-option-better/>.
  17. Principles of Practice: Fundraising Standards in European Educational Institutions. URL: http://www.case.org/Samples_Research_and_Tools/Principles_of_Practice/CASEEuropeFundraisingStandards.html.
  18. Saboury P. Strategic Fundraising for Public Goods and Services. Doctoral dissertation, Texas A&M University, 2020. URL: <https://hdl.handle.net/1969.1/192586>.
  19. Schaller S., Nisbet E. Regulating private support for public goods: de-clubbing public schools. *Journal of Education Policy*. 2020. Vol. 35. Issue 3. pp. 287-314.
  20. Souman Hong, Jungmin Ryu. Crowdfunding Public Projects: Collaborative Governance for Achieving Citizen Co-funding of Public Goods. Arxiv. Cornell University, 2019. URL: <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1902/1902.02480.pdf>
  21. Wilkinson J. What Type of Fundraising is Superior-Online or Offline? URL: <http://nonprofithub.org/fundraising/type-fundraising-superior-online-offline/>.
  22. Yoon E. S., Young J., Livingston E. From bake sales to million-dollar school fundraising campaigns: the new inequity. *Journal of Educational Administration and History*. 2020. Vol. 52. Issue 1. pp. 25-38.
  23. Башлай С. В., Салата Г. В. Технологія фандрайзингу для стимулювання розвитку

- об'єднання територіальних громад. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка». Острог: Вид-во НаУОА, березень 2021. № 20(48). С. 96-101.
24. Білявська О. Диверсифікація джерел надходжень як умова фінансової автономії закладів вищої освіти. *Науковий вісник Полісся*. 2020. № 2 (21). С. 57-66.
  25. Головня О. М. Міжнародна практика інноваційних технологій фінансування проєктної діяльності. *Бізнес-інформ*. 2021. № 6. С. 44-49.
  26. Горин В. П., Булавинець В. М. Соціальне підприємництво як інструмент диверсифікації фінансування соціальної політики. *Агросвіт*. 2021. № 15. С. 29-35.
  27. Горин В. П., Карпишин Н. І. Інвестиційні субвенції як джерело надходжень до місцевих бюджетів. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. №8/1. С. 31-34. DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2021.8\(1\).6](https://doi.org/10.37634/efp.2021.8(1).6)
  28. Горин В. П., Карпишин Н. І. Особливості фандрайзингу у публічному секторі економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. С. 13-19.
  29. Горин В. П., Коваль С. Л. Проблеми бюджетного фінансування та перспективи застосування інструментів фандрайзингу у системі вищої освіти України. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 42-46.
  30. Данилова Л. Застосування інструментів фандрайзингу для реалізації проєктів місцевого значення об'єднаних територіальних громад. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. Вип. 20. С. 32-37.
  31. Демченко О. П. Інструментарій фінансової підтримки територіальних громад. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/327/312>
  32. Демченко О. Фінансові інструменти розвитку територіальних громад. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/414/401>
  33. Карапетян О. Актуалітети формування суверенного фонду добробуту України в післявоєнному періоді. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. Вип. 2. С. 45-50.
  34. Кобушко Я., Майборода О. Фандрайзинг як інструмент фінансування закладів вищої освіти. *Вісник СумДУ*. Серія: Економіка. 2020. № 1. С. 132-140.
  35. Козьмук Н. Особливості функціонування корпоративних благодійних фондів, як складової корпоративної соціальної відповідальності в умовах війни. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 9 (23). С. 184-194. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/5598/5629>
  36. Козьмук Н. І., Шегинська Н. З. Взаємодія бізнесу з ендавмент-фондами як перспективний напрям розвитку корпоративної соціальної відповідальності. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 8 (14). С. 69-80. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/5786/5819>
  37. Косович Б. Соціальне підприємництво в Україні: актуальні питання становлення. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 77-81.
  38. Крупка М. І., Горин В. П. Напрями застосування механізму ДПП у сфері вищої освіти у контексті подолання наслідків збройної агресії проти України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 13. С. 5-12.
  39. Крупка М.І., Горин В.П. Напрями застосування механізму ДПП у сфері вищої освіти у контексті подолання наслідків збройної агресії проти України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 13. С. 5-12.
  40. Кузьменко Ю., Валюкевич Т., Шевченко І. Грантова діяльність та фандрейзинг закладів вищої освіти. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 7 (21). С. 373-382.
  41. Лисяк Л., Зюзін В., Петрова Я. Розширення джерел фінансування реалізації державних програм людського розвитку: залучення соціально відповідального бізнесу та

- використання інноваційних технологій. *Науковий вісник Полісся*. 2021. № 2 (21). С. 6-16.
42. Манчул М.-Д. Ендавмент-фонд: поняття та перспективи розвитку в Україні. *Юридичний вісник*. 2022. № 3. С. 188-194.
  43. Мунько А. Облігації місцевої позики як інструмент фінансування проєктів відбудови та ревіталізації територій. *Науковий вісник: Державне управління*. 2024. № 1 (15). С. 306–323. URL: [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2024-1\(15\)-306-323](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2024-1(15)-306-323)
  44. Насібова О. Діджитал-технології фінансового забезпечення соціальної сфери. *Економічний вісник університету*. 2021. Вип. 49. С. 200-208. URL: <https://economic-bulletin.com/index.php/journal/article/view/784/792>
  45. Науменкова С., Міщенко С. Інноваційні інструменти зеленого фінансування для України. *Економічний простір*. 2024. № 189. С. 291-299. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-51>
  46. Офіційний сайт Fundraising INFO.com. URL: <http://www.fundraisinginfo.com/>.
  47. Полянська А., Запужляк І., Вербовська Л. Управління розвитком територіальних громад на засадах проєктного підходу: досвід, інструменти та фінансування. *Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2021. № 1 (23). С. 75-88.
  48. Розробка концептуальної ноти проєкту: Практичний посібник. Проєкт Європейського Союзу. Підтримка регіонального розвитку в Україні. URL: http://surdp.eu/uploads/files/SURDP_Manuals/Project_Concept_Development_Manual_UA.pdf.
  49. Теслюк С. А. Фандрайзинг та реалізація проєктів: конспект лекцій (електронне видання). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 102 с.
  50. Уткіна М. Фінансування інфраструктурних проєктів під час воєнного стану: корупційні виклики та механізми прозорості. *Правова позиція*. 2024. № 2 (43). С. 29-33.
  51. Хахалев Д., Немашкало К. Інструменти фінансування «зеленого» інвестування в умовах сталого розвитку. *Development Service Industry Management*. 2024. № 2. С. 119–125. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(18\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(18))
  52. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг. Навч. посіб. 2-е вид., з доопрац. та допов. К.: Алерта, 2015. 272 с.
  53. Чиркова Ю., Лиса Д. Роль фандрейзингу в умовах розширення джерел фінансування ініціатив вітчизняних суб'єктів господарювання: міжнародний досвід та особливості застосування у час війни. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2022. № 2 (8). С. 312-319.
  54. Шулюк Б. С., Горин В. П. Банківське проєктне фінансування державно-приватного партнерства і його роль у забезпеченні суспільного добробуту. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. № 2 (43). С. 17-23. DOI: 10.55643/fcaptr.2.43.2022.3695

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Фінансування проєктів сталого розвитку» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; результати модульного контролю; оцінювання результатів самостійної роботи; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, війсьний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінансування проєктів сталого розвитку» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
50%	50%	100%	100%	100%
Оцінка визначається як середнє арифметичне за відповідь або проходження поточного тестування на кожному практичному занятті, теми 1-8)	Підсумкове тестування – 30% від підсумку, (20 тестів по 5 балів за кожен тест) за темами навчального курсу у системі Moodle; Колоквіум за темами навчального курсу – 20% від підсумкової оцінки, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів	Виконання комплексних завдань (три завдання по 30% до підсумку, кожне оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів); Активність під час проведення тренінгу – 10% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 10 балів.	Комплексне завдання 1 – 40% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів; Комплексне завдання 2 – 60% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів	Теоретичні питання (2 питання по 30% від підсумку, кожне оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів); Практичне завдання – 30% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів; Тести – 10% від підсумку (10 тестів по 10 балів за кожен тест)

Форми і критерії оцінювання

При оцінюванні роботи студента при складанні форм контролю за кожен компонент виставляється оцінка у діапазоні 1-100 балів з наступною інтерпретацією:

Поточне опитування під час заняття:

90-100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань.

75-89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65-74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60-64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Тестування під час заняття:

10 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 10 балів.

Модульний контроль:

Колоквіум:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65–74 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60–65 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

Підсумкове тестування під час модульного контролю:

20 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 5 балів.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань.

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань.

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань.

1-59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань.

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань.

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

1-59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Активність під час тренінгу:

Оцінюється у діапазоні від 1 до 10 балів, де 1 бал – найнижча активність (студент практично не виявляє інтересу до завдань тренінгу), 10 балів – найвища активність (студент активно залучений у виконання завдань тренінгу, виявляє творчу ініціативу, ґрунтовне знання навчального матеріалу).

Екзамен – вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється за виконанні студентом завдання. Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 10 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 10 балів.

практичного завдання: 1 завдання, за вирішення якого студент може отримати оцінку в діапазоні:

90–100 балів – демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує уміння аналізувати і узагальнювати практичний матеріал та високий рівень теоретичної підготовки, виявляє творчий підхід до виконання завдання.

75–89 балів – у достатньому обсязі демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але допускається незначних помилок у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє загалом високий рівень теоретичної підготовки.

60–74 балів – на недостатньому рівні висвітлює проблему практичного завдання, логічність викладення матеріалу порушена; наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними і слабо обґрунтованими; припускається значних помилок у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє недостатній рівень теоретичної підготовки.

1-59 балів – практично не висвітлює проблему, яка має бути розкрита; відсутні авторські пропозиції і рекомендації у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє слабкий рівень теоретичної підготовки.

теоретичних (проблемних) питань: 2 теоретичних питання, за відповідь на кожне студент може отримати оцінку в діапазоні:

90-100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання.

75-89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65-74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60-64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичного питання, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичного питання.

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Добре
C	75-84	Добре
D	65-74	Задовільно
E	60-64	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно обов'язковим повторним курсом